

Колеснікова Т.О.

Державний торговельно-економічний університет

Науковий керівник: Сонюк О.В.

кандидат юридичних наук., доцент, доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу

Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

СТРУКТУРА КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Структура корпоративного управління відіграє ключову роль у функціонуванні сучасних компаній, забезпечуючи стабільність, прозорість і відповідальність у прийнятті рішень. Це особливо важливо в умовах глобальних викликів, таких як пандемія, що змусила компанії адаптуватися до нових умов. Пандемія коронавірусу у 2020 році показала, що ефективне корпоративне управління безпосередньо впливає на фінансову стабільність компанії та її довгострокові перспективи розвитку.

В основі корпоративного управління лежить система правил, практик і процесів, які допомагають установлювати корпоративні цілі, визначати, як їх досягти, і контролювати ефективність. Корпоративне управління визначає, яку відповідальність менеджери несуть перед інвесторами за результати корпоративної діяльності та як інвестори контролюють діяльність менеджменту.

Хоча в усьому світі немає єдиної системи корпоративного управління, проте існують загальноприйняті принципи, які складають основу ефективного корпоративного управління і можуть бути застосовані в широкому діапазоні правових, економічних і політичних ситуацій.

Ще у 2003 році Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України прийняла рішення про затвердження Принципів корпоративного управління [1], які стали першою спробою систематизації корпоративного управління, закладаючи основи для вітчизняних правових норм та стандартів. Кодекс корпоративного управління, прийнятий у 2020 році [2], став наступним кроком у розробці правил, які мали на меті відобразити глобальні зміни з моменту публікації попередніх принципів, спростити структуру та надати рекомендації, які сприятимуть більш практичній реалізації положень.

Належне управління допомагає підвищити конкурентоспроможність, ефективність, зростання та цінність для компаній. Суттєвий вплив також мають механізми розкриття інформації, що забезпечують прозорість і дозволяють всім учасникам корпоративних відносин отримувати повну інформацію про діяльність компанії.

Крім цього, важливу роль відіграє структура корпоративного управління, що забезпечує різні підходи до розподілу повноважень і відповідальності між учасниками корпоративних відносин. Вітчизняними нормативно-правовими актами, такими як Закон України «Про акціонерні товариства» та Кодекс корпоративного управління, передбачається можливість вибору однорівневої або дворівневої структури управління. Однорівнева структура управління передбачає здійснення функцій контролю та управління діяльністю акціонерного товариства єдиним колегіальним органом – радою директорів [3]. Така структура дозволяє швидше ухвалювати рішення і підвищує оперативність дій компанії. Проте вона також має свої ризики, зокрема, можливість недостатнього розмежування повноважень між контролем і управлінням.

Дворівнева структура управління, яка є традиційною для України, передбачає чіткий розподіл функцій з безпосереднього управління поточною (операційною) діяльністю акціонерного товариства, які здійснює виконавчий орган, та функцій

контролю за роботою виконавчого органу та інших керівників акціонерного товариства (у тому числі підрозділів контролю та внутрішнього аудиту), які здійснює наглядова рада [3]. Це дозволяє забезпечити незалежність контролю за діяльністю менеджменту та покращує якість ухвалених рішень.

Використання Кодексу корпоративного управління особливо рекомендується компаніям, які тільки виходять на ринок капіталу. Тому, низка великих акціонерних товариств скористалися ідеєю Кодексу та створили власні, з власними принципами. Так, наприклад, принципи корпоративного управління Приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «ТАС» базуються на дотриманні міжнародно визнаних стандартів та вимог чинного законодавства України. Основні з них включають рівне ставлення до акціонерів, підтримку ефективної системи внутрішнього контролю та аудиту, підзвітність правління перед наглядовою радою та акціонерами, ефективну взаємодію зі співробітниками і зацікавленими особами, а також дотримання етичних норм ділової поведінки. Пріоритетами компанії є забезпечення прав акціонерів, підтримання фінансової стабільності та прозорості, а також забезпечення довгострокового розвитку через інвестиційну привабливість [4].

Акціонерне товариство «Перший Український Міжнародний Банк» (ПУМБ) також створило свій Кодекс корпоративного управління, принципи якого базуються на забезпеченні стійкого розвитку бізнесу, захисті прав акціонерів та дотриманні високих стандартів прозорості й відповідальності. Основні вимоги та механізми спрямовані на збільшення ефективності діяльності Банку, його конкурентоспроможності, фінансової стабільності та довіри з боку інвесторів і клієнтів. Він враховує міжнародні практики та законодавство України, забезпечуючи баланс інтересів усіх зацікавлених сторін та надаючи важливе значення корпоративній культурі й етиці [5].

Кодекс корпоративного управління України варто затвердити на законодавчому рівні як типовий документ, що стане національним стандартом корпоративного управління. На його основі треба розробити додаткові розширення для специфічних категорій, таких як державні підприємства, учасники фінансового ринку та компанії, не зареєстровані на біржі. Крім того, слід приділити увагу більш конкретним питанням, таким як роль акціонерів в управлінні, управління ризиками, запобігання корупції, функції аудиторського комітету наглядової ради та висування кандидатів в аудитори.

Таким чином, врегулювання корпоративного управління є основою для забезпечення прозорості, стабільності та ефективності функціонування компаній в сучасному бізнес-середовищі. Воно не лише сприяє підвищенню фінансової стабільності, але й забезпечує захист інтересів усіх зацікавлених сторін. Розподіл прав і обов'язків між органами управління, а також впровадження принципів корпоративного управління, що відповідають міжнародним стандартам, відіграють ключову роль у формуванні довіри між компаніями та інвесторами. В Україні процес реформування корпоративного управління, зокрема через адаптацію Кодексу, свідчить про прагнення до поліпшення бізнес-клімату та створення умов для стійкого розвитку компаній. Запровадження типового Кодексу корпоративного управління стане важливим кроком у забезпеченні єдиного стандарту та підвищенні конкурентоспроможності українських компаній на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Принципів корпоративного управління: Рішення НКЦПФР від 11.12.2003 р. № 571. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr571312-03#Text>

2. Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації: Кодекс НКЦПФР від 12.03.2020 р. № 118. С. 6–35. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/corporate-governance-code_final_ukr.pdf

3. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX. Ст. 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>

4. Принципи (Кодекс) корпоративного управління Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»: Рішення Загальних зборів акціонерів від 23.04.2023 р. URL: https://sgtas.ua/storage/public_files/fSTaUJoxLo4AYgcKqncikmQJG0ugl3yEoQkkjsPZ.pdf

5. Принципи (Кодекс) корпоративного управління Акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк»: Рішення Загальних зборів акціонерів від 20.09.2023 року (Протокол № 90). URL: <https://apim.pumb.ua/api/assets/pumb/6d517783-2457-42b0-8b26-1425363b3bba/kodeks-korporativnogo-upravleniya-2023.pdf>